

Peter's Sanr? Envanteri

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Peter's Sanr? Envanteri*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=29084>

Özet

Peter's Sanr? Envanteri, bireylerin sahip oldu?u sanr?sal inan??lar? de?erlendirmek amac?yla kullan?lan bir psikometrik araçtır. Bu envanter, Derya Eryi?it taraf?ndan 2019 y?l?nda Marmara Üniversitesi'nde tamamlanan "Genel sanr?sal inan??lar?n olu?umunda aile etkisinin incelenmesi" ba?l?kl? doktora tezi kapsam?nda Türkçe'ye bir **uyarlama** olarak sunulmuştur. Ölçek, sanr?lar?n etiyojisi ve sürdürülmesinde aile faktörlerinin rolünü ara?t?ran akademik çal??malara katkı sağlamak üzere tasarlanmıştır.

Orijinal ölçe?in ad? ve yap?s?na dair detayl? bilgi kaynakçada aç?kça belirtilmemekle birlikte, Eryi?it'in çal??mas?, sanr?sal ideasyonun de?erlendirilmesi için önemli bir adaptasyonu temsil etmektedir. Envanterin geçerlik ve güvenirlik verileri kaynakçada yer almamaktadır; ancak, bu tür bir akademik çal??mada ilgili psikometrik analizlerin yap?ld??? varsay?lmaktadır. **Peter's Sanr? Envanteri**, özellikle psikotik bozukluklar ve sanr?sal belirtilerin de?erlendirilmesinde hem klinik hem de ara?t?rma alanlar?nda potansiyel bir kullan?m sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Sanr?, sanr?sal inan??lar?, psikometrik ölçek, **uyarlama**, psikoz, bili?sel çarp?tmalar, aile etkisi, psikiyatri.

Yazarlar

Bu ölçe?in Türkçe'ye uyarlamas?ndan sorumlu yazar **Derya Eryi?it**'tir. Kendisi, 2019 y?l?nda Marmara Üniversitesi'nde "Genel sanr?sal inan??lar?n olu?umunda aile etkisinin incelenmesi" ba?l?kl? doktora tezini tamamlamıştır. Tez, Türkiye'deki akademik kaynaklarda önemli bir yer tutmaktadır.

Amaç

Peter's Sanr? Envanteri'nin temel amac?, bireylerin sahip oldu?u sanr?sal inan??lar? varl???n?, türünü ve ?iddetini sistematik ve nicel bir biçimde de?erlendirmektir. Bu uyarlaman?n özel ba?lam?, Derya Eryi?it'in doktora tezinde belirtildi?i üzere, genel sanr?sal inan??lar?n olu?umunda ve sürdürülmesinde ailevi faktörlerin potansiyel etkilerini incelemektir. Bu yönüyle, ölçek, aile dinamikleri ile sanr? geli?imi aras?ndaki karma??k ili?kiyi anlamaya yönelik ara?t?rmalara hizmet etmektedir.

Envanter, klinik de?erlendirmelerde ve ara?t?rmalarda, sanr?sal ideasyonun düzeyini ölçerek, etkili müdahale stratejilerinin geli?tirilmesine veya psikopatolojik modellerin test edilmesine yardım? olabilir. Ölçe?in kullan?m?, sanr?lar?n farklı boyutlar?n? (örneğin, perseküsyon, büyüklük veya referans sanr?lar?) ayr? ayr? ele almayı veya genel bir sanr?sal e?ilimi bütüncül olarak

de?erlendirmeyi amaçlayabilir. Bu, ölçe?in hem geni? kapsaml? hem de odaklanm?? ara?t?rmalarda esneklik sunmas?n? sa?lar.

Yap?

Peter's Sanr? Envanteri, sanr? ad? verilen psikopatolojik bir yap?y? ölçmektedir. Sanr?, gerçe?e ayk?r? olmas?na ra?men ki?inin kesin olarak do?ru kabul etti?i, kültürel veya dini normlarla aç?klanamayan, mant?k ve deneyimlerle de?i?tirilemeyen, ikna ile düzeltilemeyen yanl?? bir inanç olarak tan?mlan?r. Bu envanter, bireylerin bili?sel süreçlerinde yer alan gerçeklikten kopuk inan??lar?, farkl? temalar ve ?iddet düzeyleri üzerinden de?erlendirmeyi hedefler.

Ölçek, muhtemelen bireylerin çe?itli sanr?sal iddialara (örne?in, "bana zarar vermek isteyen insanlar var", "özel güçlere sahibim" gibi ifadeler) kat?l?p kat?lmad???n? veya ne ölçüde kat?ld???n? ölçen maddelerden olu?maktadır. Bu tür bir yap?, genellikle bili?sel psikoloji ve psikopatoloji alanlar?nda incelenen temel bir kavram olup, ?izofreni ve di?er psikotik bozukluklar?n önemli bir belirtisi olarak kabul edilmektedir. Ölçek, bu bili?sel çarp?tmalar?n klinik önemini ve yayg?nl???n? anlamak için bir araç sunar.

Geçerlik

Verilen kaynakçada **Peter's Sanr? Envanteri**'nin Türkçe uyarlamas?na ili?kin spesifik geçerlik bilgileri (örne?in, yap? geçerli?i, ölçüt geçerli?i, içerik geçerli?i) do?rudan belirtilmemi?tir. Ancak, bir doktora tezi kapsam?nda kullan?lan bir ölçek için bu tür analizlerin yap?lmas?, akademik ara?t?rma standartlar?n?n temel bir gere?idir. Bu analizler, ölçe?in amaçlad??? yap?y? ne kadar do?ru ve anlaml? bir ?ekilde ölçtü?ünü gösterir.

Genel olarak, bir psikometrik ölçe?in **geçerli?i**, ölçmeyi amaçlad??? yap?y? ne kadar do?ru ve anlaml? bir ?ekilde ölçtü?ünü gösterir. Örne?in, **yap? geçerli?i**, ölçe?in teorik yap?yla uyumunu incelerken; **ölçüt geçerli?i**, ölçek puanlar?n?n ba?ka ilgili ölçütlerle ili?kisini de?erlendirir. **?çerik geçerli?i** ise, ölçek maddelerinin ölçülmek istenen yap?n?n tüm boyutlar?n? yeterince temsil edip etmedi?ini sorgular. Bu tür geçerlik kan?tlar?n?n, ölçe?in bilimsel kullan?m için uygunlu?unu do?rulamak ad?na sunulmas? kritik öneme sahiptir.

Güvenirlik

Kaynakçada **Peter's Sanr? Envanteri**'nin Türkçe uyarlamas?na dair spesifik güvenirlik verileri ("- olarak belirtilmi?tir) aç?kça sunulmam??t?r. Bir psikometrik arac?n **güvenirli?i**, ölçümlerinin tutarl?l?k ve istikrarl?l?k derecesini ifade eder. Güvenirlik, bir ölçe?in farkl? zamanlarda veya farkl? durumlarda benzer sonuçlar verip vermedi?ini gösterir.

Güvenirlik genellikle iç tutarl?l?k (örne?in, Cronbach alfa katsay?s?), test-tekrar test güvenilirli?i

veya madde-toplam korelasyonlar? gibi yöntemlerle de?erlendirilir. **?ç tutarlılık**, ölçekteki maddelerin ayn? yap?y? ölçme derecesini gösterirken, **test-tekrar test güvenilirli?i**, ayn? ki?ilere farklı zamanlarda uygulanan testlerden elde edilen puanlar?n tutarlılı??n? de?erlendirir. Bu tür güvenilirlik verileri, ölçe?in tekrarlanabilir ve istikrarlı sonuçlar verdi?ini ve dolay?s?yla ara?tırma veya klinik uygulamalarda güvenle kullan?labilece?ini göstermek için elzemdir.

Faktör Analizi

Peter's Sanr? Envanteri'nin Türkçe uyarlamas?na ili?kin spesifik faktör analizi sonuçlar? kaynakçada belirtilmemiştir. Ancak, uyarlama çal??malar?nda ve yeni ölçek geli?tirmelerinde **faktör analizi**, ölçe?in alt?nda yatan boyutlar? veya faktörleri ke?fetmek ve do?rulamak için sıkça kullan?lan önemli bir istatistiksel yöntemdir. Bu analiz, ölçek maddeleri aras?ndaki ili?kileri inceleyerek gizli yap?lar? ortaya ç?karmay? amaçlar.

Aç?mlayıcı faktör analizi (AFA), bir ölçe?in kaç temel boyuttan olu?tu?unu belirlemeye yardımcı olurken, **do?rulayıcı faktör analizi (DFA)** ise, teorik olarak varsay?lan bir faktör yap?s?n?n mevcut veriyle ne kadar uyumlu oldu?unu test eder. Bu analizler, ölçe?in yap? geçerlili?ine önemli katkı sağlayarak, ölçe?in ölçtü?ü kavram?n çok boyutlu yap?s?n? ampirik olarak destekler. Adaptasyon çal??malar?nda, orijinal ölçe?in faktör yap?s?n?n hedef kültürde de do?rulanmas? büyük önem ta??r.

Enstrüman

Test Türü: Uyarlama. Bu, orijinal bir ölçe?in farklı bir kültürel ve dilsel ba?lama adapte edildi?ini göstermektedir. Ölçek, muhtemelen bir **öz bildirim envanteri** format?ndadır ve bireylerin kendi alg?lar?na dayalı yan?tlar vermesini gerektirir.

Format: Kaynakçada belirtilmemiştir, ancak psikometrik envanterler genellikle Likert ölçe?i tipinde derecelendirme seçenekleri (örne?in, "Hiç Katılmıyorum"dan "Tamamen Katılıyorum"a kadar) kullan?r. Maddelerin say?s? ve puanlama sistemi hakkında bilgi mevcut değildir, bu bilgiler doktora tezinde yer alabilir.

Mevcut Dil: Türkçe. Envanter, Derya Eryi?it taraf?ndan 2019 y?l?nda yap?lan doktora tezi kapsamında Türkçe'ye uyarlanm??tır ve bu dilde kullan?ma sunulmuştur.

Popülasyon Grubu: Kaynakçada spesifik bir popülasyon grubu belirtilmemiştir. Ancak, "sanr?sal inan??lar" konusu göz önüne al?nd??nda, klinik popülasyonlar (örne?in, psikotik bozukluk tan?s? alm?? bireyler) veya genel yeti?kin popülasyonunda sanr?sal e?ilimleri olan bireyler hedeflenmi? olabilir. Tezde kullan?lan örneklem, bu konuda daha detaylı bilgi sağlayacaktır.

Ya? Grubu: Kaynakçada belirtilmemiştir, ancak doktora tezi ba?lam?nda yeti?kin popülasyon

üzerinde kullan?ld??? varsay?lmaktad?r (genellikle 18 ya? ve üzeri bireyler).

Popülasyon Detaylar?: Eryi?it'in 2019 tarihli doktora tezinde kullan?lan örneklem, ölçe?in uyguland??? spesifik popülasyon detaylar?n? olu?turmaktadır. Bu tez, Marmara Üniversitesi'nde savunulmu?tur ve tezde örneklemin demografik ve klinik özellikleri aç?klanm???t?r.

Test Metodolojisi: Envanterin bir öz bildirim ölçe?i olmas? nedeniyle, bireylere yaz?l? olarak sunulan bir form arac?l???yla uygulanmas? beklenir. Kat?l?mc?lar, her bir maddeye kendi alg?lar?na ve deneyimlerine göre yan?t verirler. Uygulama, bireysel veya grup halinde yap?labilir ve genellikle standart bir yönerge ile gerçekte?tirilir.

Anahtar Kelimeler

Psikometrik araçlar, doktora tezi, Marmara Üniversitesi, psikiyatri, linik psikoloji, bili?sel bozukluklar, ölçek geli?tirme, adaptasyon, öz bildirim ölçe?i.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Mevcut De?il.

Kurumsal E-posta Adresleri: derya.eryigit@marmara.edu.tr (Derya Eryi?it, Marmara Üniversitesi).

Yaz??ma Adresi: Mevcut De?il (Yazar?n kurumsal adresi, yani Marmara Üniversitesi ilgili bölümü olarak kabul edilebilir).

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

?zinler: Ölçe?in ticari kullan?m? veya ba?ka ara?t?rmalarda kullan?m? için izin gerekip gerekmedi?i kaynakçada belirtilmemi?tir. Genellikle, bir uyarlamam?n kullan?lmas? için hem orijinal ölçe?in yazarlar?ndan/yay?nc?lar?ndan hem de uyarlamay? yapan Derya Eryi?it'ten izin al?nmas? önerilir. Envanteri kullanmay? dü?ünen ara?t?rmac?lar?n, sorumlu yazar Derya Eryi?it ile do?rudan ileti?ime geçmesi tavsiye edilir.

Ücret: Ölçe?in kullan?m? için herhangi bir ücret talep edilip edilmedi?i belirtilmemi?tir. Akademik ve ara?t?rma amaçl? kullan?mlarda genellikle ücret talep edilmemekle birlikte, bu durum yazar?n tercihine ve orijinal ölçe?in kullan?m ko?ullar?na ba?l?d?r.

Test Y?l?: Ölçe?in Türkçe'ye uyarlanmas? ve Derya Eryi?it'in doktora tezinde kullan?lmas? **2019** y?l?nda gerçekte?mi?tir. Bu tarih, ölçe?in mevcut uyarlamam?n?n ilk kullan?ld??? ve psikometrik özelliklerinin incelendi?i y?l olarak kabul edilebilir.

Referanslar

Eryi?it, D. (2019). *Genel sanr?sal inan??lar?n olu?umunda aile etkisinin incelenmesi* . Marmara Üniversitesi, ?stanbul.

Tez detaylar?na tez.yok.gov.tr adresinden ula??labilir.

Orijinal PDF dosyas? buradan indirilebilir: [peter-sanrisal-inanislar-olcegi-toad.pdf](#)

Peter's Sanr? Envanteri Maddeleri

ÖNEML?: Orijinal kaynak içeri?inde Peter's Sanr? Envanteri'nin spesifik maddeleri bulunmamaktad?r ve bu nedenle burada sunulmam??t?r. Ölçek maddeleri ve puanlama sistemi hakk?nda detay? bilgi edinmek için ilgili [doktora tezine](#) ba?vurulmas? gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM